

Ej verkställda beslut och domar

inom äldre- och handikappomsorgen
31 december 2005

Foto: Carina Remröd

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Sammanfattning av enkätsvaren	3
Behov av planering	4
Länsstyrelsens bedömning	5
Bilagor	7

Bakgrund

Länsstyrelserna har regeringens uppdrag att inom äldre- och handikappomsorgen redovisa utvecklingen av antalet icke verkställda beslut och domar, samt avslag trots bedömt behov, enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) och 9 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Därför har Länsstyrelsen kartlagt antalet ej verkställda beslut och domar samt avslagsbeslut trots bedömt behov för år 2005. Länsstyrelsen har inhämtat uppgifter om situationen i ovanstående avseenden för respektive kommun 2005-12-31.

Vid årets uppföljning har fyra olika enkäter skickats till länets kommuner i mitten av december 2005. De fyra enkäterna var:

- Förekomst av ej verkställda beslut och domar den 31 december 2005 samt avslagsbeslut under år 2005, trots behov
- Ej verkställt beslut 31 december 2005,
- Ej verkställd dom 31 december 2005 samt
- Avslagsbeslut trots bedömt behov under år 2005

Samtliga 12 kommuner i länet har besvarat enkäten.

Sammanfattning av enkätsvaren

Situationen i länet vad gäller ej verkställda beslut samt avslag trots bedömt behov, gällande bistånd enligt SoL inom **äldreomsorgen**, har varit tämligen konstant under flera år.

Från 325 år 2003 till 321 år 2004, för att för år 2005 resultera i 317 enkät svar.

Flertalet av länets kommuner bifaller ansökan när behov finns, detta oaktat om insatsen kan verkställas inom rimlig tid eller inte. Tre av länets kommuner ger avslag trots att de bedömt att behov av insats finns. Detta sker då kommunen inte ser sig kunna verkställa sitt beslut inom en rimlig tid. Det ger den sökande möjlighet att överklaga avslagsbeslutet till Länsrätten. Länsstyrelsen kan dock konstatera att av 75 avslag trots bedömt behov, så är det endast 3 avslagsbeslut som överklagats till Länsrätten.

Av de 317 ej verkställda besluten samt avslag trots bedömt behov, har för 54 personer förflutit mellan 9 till 12 månader från tidpunkten för ansökan om insats till kontrolltillfället 2005-12-31. För 80 personer har vid mät datum förflutit mellan 3 till 6 månader sedan ansökan om insats (se tabell 11).

Av enkätsvaren kan utläsas att flertalet, i väntan på verkställighet, har fått utökade insatser från hemtjänsten, samt att ett fåtal personer fått stanna kvar på akutsjukhus.

Av de 317 enkätsvaren gällde 273 (85 %) särskilt boende medan de övriga 40 (15 %) gällde bistånd som till exempel larm, växelvård, avlastning eller dagvård.

Antalet personer som väntade på särskild boendeplats har som tidigare uppgivits varit näst intill oförändrat under de senaste åren.

Inom särskilt boende är det främst plats på gruppboende för dementa som efterfrågas.

Av enkätsvaren utgörs ca 67 % av kvinnor och 33 % av män.

Inom **handikappområdet** har totala antalet icke verkställda LSS-beslut i länet ökat från 135 år 2004 till 144 år 2005. Någon icke verkställd LSS-dom finns inte i länet.

Antalet icke verkställda LSS-beslut om rätt till boende för vuxna (9 § 9. LSS) har minskat något och ligger på 71, medan antalet beslut om kontaktperson (9 § 4. LSS) som inte verkställts ökat från 44 till 55. De anledningar som ansvariga kommuner uppgett till att verkställighet inte skett, är huvudsakligen brist på lämpliga bostäder när det gäller beslut om boende med särskild service, samt brist på lämpliga uppdragstagare när det gäller biträde av kontaktperson. I en övervägande andel av de icke verkställda LSS-besluten har ingen alternativ insats erbjudits i avvaktan på verkställighet. Upprättad tidplan för verkställighet av beslut är sällan förekommande. I 66 % av de icke verkställda LSS-besluten hade mer än ett halvår förflutit utan verkställighet vid tidpunkten för uppgiftslämnande, 2005-12-31. I drygt 40 % av fallen översteg tiden utan verkställighet ett år.

Domar och beslut enligt SoL som rör funktionshindrade, som icke verkställts, avser samtliga särskild boende och ligger för domar oförändrat på 1 dom och har för beslut ökat från 13 till 25 i länet.

Av enkätsvaren inom handikappområdet avser 35 % av uppgifterna kvinnor och 65 % av uppgifter män.

Behov av planering

Enligt 5 kap. 5 § SoL skall socialnämnden verka för att äldre människor får goda bostäder och skall ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service. Kommunen skall inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Inriktningen har under senare år gått mot att människor skall bo i ordinärt boende i allt högre ålder och få sina behov tillgodosedda genom hemtjänsten.

Enligt 13 kap. § 2 SoL skall Länsstyrelsen genom tillsynen verka för att kommunerna planerar för att kunna tillgodose framtida behov av bistånd i hemtjänst samt sådant boende som avses i 5 kap. 5 och 7 §§ SoL.

Med tanke på den demografiska utvecklingen är det viktigt att kommunerna har framförhållning och en långsiktig planering när det gäller bostäder för äldre personer. Åldersgruppen 65-84 år kommer att öka kraftigt under de närmaste 15-20 åren och därefter kommer det att ske en gigantisk ökning av dem som är 85 år och äldre. Det här ställer krav på långsiktig planering av bostäder med god standard både för ordinärt boende och särskilt boende. Med dagens inriktning mot kvarboende i ordinärt boende högt upp i ålder och med omfattande omvårdnadsbehov är det nödvändigt att det finns tillgång till bostäder med standard som motsvarar befolkningens önskemål och behov.

Kommunerna har generellt under de senaste åren arbetat med att förbättra boendestandarden inom särskilda boenden. Fortfarande kvarstår omfattande behov av ombyggnader och renoveringar i vissa kommuner. Det finns personer som delar rum och hygienutrymmen vilket inte är tillfredsställande. Det är positivt att åtgärder vidtas för att höja standarden på de boenden som inte motsvarar äldres behov och önskemål. Det är viktigt att det snarast vidtas åtgärder så att ingen, som inte önskar det, ska behöva dela rum med annan person i permanent särskilt boende.

Av 5 kap 7 § SoL framgår bl a att socialtjänsten skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och leva som andra.

Enligt 15 § LSS skall kommunen bl a fortlöpande följa upp vilka som omfattas av lagen och vilka deras behov av stöd och service är, samt verka för att personer med som ingår i lagens personkrets får sina behov tillgodosedda.

Av 26 § samma lag framgår bl a att länsstyrelsen som tillsynsmyndighet skall verka för att kommunerna och landstingen planerar för att kunna tillgodose framtida stöd- och servicebehov för funktionshindrade inom lagens personkrets.

Det är av vikt att kommunerna har en planerad framförhållning vad gäller tillgång till lämpliga boendeformer, utformade efter olika funktionshindrades behov. Detta gäller också lämplig utformning och omfattning av sysselsättningsalternativ. Andra insatser inom LSS-området, som inte är lika tydligt förknippade med omfattande kostnader för kommunerna, är exempelvis kontaktpersoner och ledsagare. Inom dessa områden handlar det istället om att kommunerna skall lyckas rekrytera intresserade och lämpade personer till uppdragen.

Länsstyrelsens bedömning

Situationen i länet när det gäller, ej verkställda beslut samt avslag trots bedömt behov om bistånd enligt SoL inom äldreomsorgen har marginellt förbättrats från 330 beslut år 2003 till 320 år 2004 för att för år 2005 resultera i 317 enkätsvar (se bilaga, tabell 10-13).

Motsvarande utveckling på LSS-området är att antalet icke verkställda domar har minskat för varje år, för att 2005-12-31 rapporteras som 0. Däremot har antalet icke verkställda LSS-beslut ökat de senaste åren (se bilaga, tabell 1, 5 och 8)

Ett gynnande beslut eller gynnande dom skall omedelbart verkställas enligt sin lydelse. Ur rättsäkerhetssynpunkt är det mycket otillfredsställande att så många gynnande beslut inte verkställts. Den enskilde erhåller inte det faktiska stöd som beslutet innebär och har heller ingen möjlighet att överklaga. Det ligger i sakens natur att vissa insatser är av den beskaffenheten att kommunen måste få ett visst rådrum. Det kan vara svårt för kommunen att omedelbart kunna tillhandahålla en bostad med särskilt boende för äldre eller funktionshindrade. Något lagligt utrymme för att avslå ansökningar om bistånd med hänvisning till att beslutet inte kan verkställas inom rimlig tid finns inte.

Efter behandling av regeringens proposition ”Nationell utvecklingsplan för vård och omsorg om äldre”, 2005/06:115, har Riksdagen 2006-05-30 bifallit regeringen förslag om att stärka rättssäkerheten för personer som beviljats bistånd. Kommunerna kommer från och med 2006-07-01 att åläggas en rapporteringsskyldighet till Länsstyrelsen, till de kommunala revisorerna och till fullmäktige om förekomst av ej verkställda beslut. Det ankommer sedan på Länsstyrelsen att i det enskilda fallet ta ställning till om ansökan skall inges till länsrätt om utdömmande av s k särskild avgift.

Länsstyrelsen kommer därmed inom ramen för det nya regelverket att fortlöpande få information och underlag för agerande inom äldreomsorgsområdet vad gäller icke verkställda beslut och domar.

Länsstyrelsen har utifrån de resultat av enkätundersökningen, som redovisas i bilaga, tabell 1 och 2, tagit ställningen att de kommuner som vid tidpunkten 2005-12-31 uppvisat 10 eller fler icke verkställda beslut av LSS-insatser, skall bli föremål för Länsstyrelsens verksamhetstillsyn rörande planering för verkställighet av de aktuella besluten, samt av planering för att tillgodose kommande behov inom det aktuella området. De aktuella kommunerna kommer var och en att kontaktas av Länsstyrelsen rörande kommande tillsyn.

Länsstyrelsen avser vidare att utifrån fortsätta undersökningar om icke verkställda beslut och domar för äldre- och funktionshindrade, kombinera dessa med en ökad uppmärksamhet mot den kommunala planeringen för att tillgodose aktuella och framtida behov, framför allt när det gäller boende för äldre och funktionshindrade.

Bilagor

Tabell 1

LSS; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut, trots att behov bedömts föreligga i Örebro läns kommuner/Örebro läns landsting 2005-12-31.

Kommun/landsting	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	0	0	0
Degerfors	0	1 kv + 0 m = 1	0
Hallsberg	0	2 kv + 4 m = 6	0
Hällefors	0	1 kv + 0 m = 1	0
Karlskoga	0	3 kv + 1 m = 4	0
Kumla	0	1 kv + 6 m = 7	0
Laxå	0	0 kv + 1 m = 1	0
Lekeberg	0	1 kv + 1 m = 2	0
Lindesberg	0	8 kv + 21 m = 29	0
Ljusnarsberg	0	0	0
Nora	0	1 kv + 2 m = 3	0
Örebro	0	29 kv + 61 m = 90	0
Landstinget	0	0	0
<i>Summa:</i>	<i>0</i>	<i>47 kv + 97 m = 144</i>	<i>0</i>

Tabell 2

LSS; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, avslagsbeslut trots att behov bedöms föreligga, fördelat på LSS-insats, Örebro läns kommuner/Örebro läns landsting 2005-12-31.

LSS-insats   9 § 1.   9 § 2.   9 § 3.   9 § 4.   9 § 5.   9 § 6   9 § 7.   9 § 8.   9 § 9.   9 § 10.

Kommun	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Askersund																											
Degerfors							1																				
Hallsberg				1						2												1					
Hällefors										1																	
Karlskoga										4																	
Kumla							2			5																	
Laxå							1																				
Lekeberg										1																	1
Lindesberg							1			19												8					1
Ljusnarsb.																											
Nora										3																	
Örebro				1						20					5										58		6
Landstinget																											
SUMMA:				2			5			55					7										67		8

Förklaring: kolumn 1: icke verkställd dom

kolumn 2: icke verkställt beslut

kolumn 3: avslagsbeslut trots att behov bedöms föreligga

Anmärkn.: Könsuppdelning av icke verkställda beslut och domar enligt ovan:

9 § 2. LSS: 1 kvinna/1man

9 § 3. LSS: 1 kvinna/4 män

9 § 4. LSS: 13 kvinnor/42 män

9 § 6. LSS: 4 kvinnor/3 män

9 § 7. LSS: 1 kvinna/0 män

9 § 9. LSS: 23 kvinnor/45 män

9 § 10 LSS: 4 kvinnor/4 män

Tabell 3

LSS, ej verkställda beslut i Örebro läns kommuner och landsting. Tid som förflutit från beslutsdatum till kontrolldatum (2005-12-31)

Kommun	Antal < 2 mån	Antal 2-6 mån	Antal 6-12 mån	Antal > 12 mån
Askersund	0	0	0	0
Degerfors	0	1 kv + 0 m = 1	0	0
Hallsberg	1 kv + 0 m = 1	0 kv + 2 m = 2	1 kv + 2 m = 3	0
Hällefors	0	1 kv + 0 m = 1	0	0
Karlskoga	1 kv + 0 m = 1	0 kv + 2 m = 2	0 kv + 1 m = 1	0
Kumla	0 kv + 3 m = 3	0 kv + 2 m = 2	1 kv + 0 m = 1	0 kv + 1 m = 1
Laxå	0	0	0 kv + 1 m = 1	0
Lekeberg	0	0 kv + 1 m = 1	0	1 kv + 0 m = 1
Lindesberg	1 kv + 2 m = 3	3 kv + 2 m = 5	2 kv + 8 m = 10	1 kv + 9 m = 10
Ljusnarsberg	0	0	0	0
Nora	0 kv + 1 m = 1	0 kv + 1 m = 1	1 kv + 0 m = 1	0
Örebro	1 kv + 7 m = 8	6 kv + 11 m = 17	6 kv + 13 = 19	16 kv + 31 m = 47
Landstinget	0	0	0	0
SUMMA:	<i>4 kv + 13 m = 17</i>	<i>11 kv + 21 m = 32</i>	<i>11 kv + 25 m = 36</i>	<i>18 kv + 41 m = 59</i>

Tabell 4

Socialtjänstlagen; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut trots bedömt behov om bistånd till funktionshindrade i Örebro läns kommuner 2005-12-31.

Kommun	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	0	0	0
Degerfors	0	0	0
Hallsberg	0	0	0
Hällefors	0	0	0
Karlskoga	1 dom (m)	0	0
Kumla	0	0	0
Laxå	0	0	0
Lekeberg	0	0	0
Lindesberg	0	1 kv + 1 m = 2	0
Ljusnarsberg	0	0	0
Nora	0	0 kv + 1 m = 1	0
Örebro	0	12 kv + 10 m = 22	0
	0	0	0
SUMMA:	<i>0 kv + 1 m = 1</i>	<i>13 kv + 12 m = 25</i>	<i>0</i>

Anm.: Samtliga icke verkställda beslut/dom avser biståndsinsatsen bostad med särskild service.

Tabell 5

LSS; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut, trots att behov bedömts föreligga i Örebro läns kommuner/Örebro läns landsting 2004-12-31.

Kommun/landsting	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	0	1	0
Degerfors	0	1	0
Hallsberg	0	6	0
Hällefors	0	0	0
Karlskoga	0	6	0
Kumla	0	4	0
Laxå	0	0	0
Lekeberg	0	3	0
Lindesberg	0	20	0
Ljusnarsberg	0	0	0
Nora	0	3	0
Örebro	4	91	0
Landstinget	0	0	0
<i>TOTALT</i>	<i>4</i>	<i>135</i>	<i>0</i>

Tabell 6

LSS; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, avslagsbeslut trots att behov bedöms föreligga, fördelat på LSS-Örebro läns kommuner/Örebro läns landsting 2004-12-31.

LSS-insats   9 § 1.   9 § 2.   9 § 3.   9 § 4.   9 § 5.   9 § 6   9 § 7.   9 § 8.   9 § 9.   9 § 10.

Kommun	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Askersund							1																				
Degerfors							1																				
Hallsberg							2			4																	
Hällefors																											
Karlskoga										6																	
Kumla							2			1			1														
Laxå																											
Lekeberg										2																1	
Lindesberg							3			8													5			4	
Ljusnarsb.																											
Nora							0			2													1				
Örebro										21					3							4	67				
Landstinget																											
<i>TOTALT</i>							9			44			1		3							4	73			5	

Förklaring: kolumn 1: icke verkställd dom
kolumn 2: icke verkställt beslut
kolumn 3: avslagsbeslut trots att behov bedöms föreligga

Anmärkn.: Könsuppdelning av icke verkställda beslut och domar enligt ovan:

- 9 § 3. LSS: 6 kvinnor/5 män
- 9 § 4. LSS: 19 kvinnor/23 män
- 9 § 5. LSS: 0 kvinnor/1 man
- 9 § 6. LSS: 1 kvinna/2 män
- 9 § 9. LSS: 1 kvinna/3 män (dom)
29 kvinnor/44 män (beslut)
- 9 § 10 LSS: 3 kvinnor/2 män

Tabell 7

Socialtjänstlagen; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut trots bedömt behov om bistånd till **funktionshindrade** i Örebro läns kommuner 2004-12-31; fördelat på insats.

Kommun	Bostad med särskild service	Hjälp i hemmet	Annat
Askersund	0	0	0
Degerfors	0	0	0
Hallsberg	0	0	0
Hällefors	0	0	0
Karlskoga	1 beslut	1 dom	0
Kumla	0	0	0
Laxå	0	0	0
Lekeberg	1	0	0
Lindesberg	0	0	1 beslut
Ljusnarsberg	0	0	0
Nora	0	0	0
Örebro	11 beslut	0	0
	0	0	0
TOTALT	12 beslut	1 dom	1

Anmärkn.: Könsuppdelning av icke verkställda beslut och domar enligt ovan:

Bostad med särskild service: 5 kvinnor/6 män

Hjälp i hemmet: 1 kvinna/0 män

Annat: 1 kvinna/0 män

Tabell 8

LSS; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut, trots att behov bedömts föreligga, i Örebro läns kommuner/Örebro läns landsting 2003-12-31.

Kommun/landsting	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	0	5	0
Degerfors	0	0	0
Hallsberg	0	1	0
Hällefors	0	1	0
Karlskoga	4	9	1
Kumla	0	2	0
Laxå	0	0	0
Lekeberg	0	0	0
Lindesberg	0	5	0
Ljusnarsberg	0	0	0
Nora	0	4	0
Örebro	4	78	0
Landstinget	0	0	0
TOTALT	8	105	1

Tabell 9

LSS; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, avslagsbeslut trots att behov bedöms föreligga; fördelat på LSS-insats; Örebro läns kommuner/ Örebro läns landsting 2003-12-31.

Kommun	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Askersund							1									1				3				
Degerfors																								
Hallsberg									1															
Hällefors																				1				
Karlskoga				1			1		7											4		1		
Kumla							1																1	
Laxå																								
Lekeberg																								
Lindesberg							2		1											1				
Ljusnarsb.																								
Nora				1					2															1
Örebro									21		1		2							4	53			1
Landstinget																								
TOTALT				2			5		32		1		2			1			1	8	58	1		3

Förklaring: kolumn 1: icke verkställd dom
 kolumn 2: icke verkställt beslut
 kolumn 3: avslagsbeslut trots att behov bedöms föreligga

Tabell 10

Socialtjänstlagen; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut trots bedömt behov om bistånd inom **äldreomsorgen** i Örebro läns kommuner 2005-12-31.

Kommuner	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	0	24	0
Degerfors	0	3	0
Hallsberg	0	13	0
Hällefors	0	0	0
Karlskoga	0	0	35
Kumla	0	0	38
Laxå	0	5	0
Lekeberg	0	0	0
Lindesberg	0	70	0
Ljusnarsberg	0	0	2
Nora	0	1	0
Örebro	0	126	0
Totalt	0	242	75

Tabell 11

Socialtjänstlagen, ej verkställda beslut och avslag trots bedömt behov, **äldreomsorg**, Tid som förflutit från beslutsdatum till kontrolldatum 2005-12-31.

Kommun	Antal < 3 mån	Antal < 3-6 mån	Antal < 6-9 mån	Antal 9-12 mån	
Askersund	9	11	3	1	24
Degerfors	0	0	2	1	3
Hallsberg	7	4	2	0	13
Karlskoga	7	14	10	4	35
Kumla	10	7	8	13	38
Laxå	4	0	1	0	5
Lindesberg	36	17	10	7	70
Ljusnarsberg	2	0	0	0	2
Nora	0	1	0	0	1
Örebro öster	52	11	6	2	71
Örebro väster	29	15	5	6	55
TOTALT	156	80	47	34	317

Tabell 12

Socialtjänstlagen; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut trots bedömt behov om bistånd inom **äldreomsorgen** i Örebro läns kommuner 2004-12-31.

Kommuner	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	0	1	0
Degerfors	0	11	0
Hallsberg	0	3	0
Hällefors	0	0	5
Karlskoga	0	0	26
Kumla	0	0	60
Laxå	0	4	0
Lekeberg	0	0	0
Lindesberg	0	60	0
Ljusnarsberg	0	0	19
Nora	0	2	0
Örebro	1	129	0
Totalt	1	210	110

Tabell 13

Socialtjänstlagen; ej verkställda beslut, ej verkställda domar, samt avslagsbeslut trots bedömt behov om bistånd inom **äldreomsorgen** i Örebro läns kommuner 2003-12-31.

Kommun/landsting	Ej verkställd dom	Ej verkställt beslut	Avslag trots behov
Askersund	-	-	-
Degerfors	0	0	0
Hallsberg	0	2	0
Hällefors	0	0	4
Karlskoga	0	1	59
Kumla	0	0	77
Laxå	0	5	0
Lekeberg	0	0	0
Lindesberg	0	43	0
Ljusnarsberg	0	0	1
Nora	0	18	0
Örebro	0	120	0
Landstinget	0	15	0
TOTALT	0	184	141

Länsstyrelsen Örebro län